

Maart 2026

Aan alle politieke partijen in Bodegraven-Reeuwijk,
Aan de verkenner / informateur,

Na de gemeenteraadsverkiezingen bent u aangesteld om een nieuwe coalitie te vormen in de gemeente Bodegraven-Reeuwijk. Met deze brief geven wij u graag input voor de onderhandelingen over het sociaal domein.

De Adviesraad Sociaal Domein (ASD) heeft in aanloop naar deze brief een tiental betrokken inwoners (vrijwilligers) uit onze dorpen uitgenodigd om mee te denken. Tijdens een discussieavond op 12 februari jl. hebben zij waardevolle inzichten gedeeld. Samen met de boodschappen uit de adviezen van de ASD van de afgelopen jaren durven wij namens inwoners een aantal aanbevelingen te doen voor het komende coalitieakkoord.

Wij merken dat deze aanbevelingen aansluiten bij uitgangspunten die breed gedeeld worden door de politieke partijen in onze gemeente. Er wordt gesproken over het belang van een dienstbare, nabije overheid, laagdrempelige hulp en vertrouwen in plaats van wantrouwen. Ook horen wij de wens om te werken aan een zorgzame gemeenschap die dicht bij de mensen staat en ruimte biedt voor maatwerk en samenredzaamheid.

Hopelijk herkent u deze 'vaste waarden' in onderstaande aanbevelingen. Het gaat om zaken die naar onze mening bij elk onderwerp structureel terug zouden moeten komen, zoals: omgang met inwoners, inwonersparticipatie, samenwerking met maatschappelijke organisaties, doelgroepenbeleid en de toegankelijkheid van hulp en ondersteuning.

Inwoner centraal

De ASD ziet graag een coalitie die zich richt op het centraal stellen van inwoners bij het ontwikkelen van sociaal beleid. Dit vraagt om een expliciete omkering van processen. Bij hulp en ondersteuning aan inwoners zou de vraag "Wat heeft deze inwoner nodig?" het uitgangspunt moeten zijn. Dit vraagt om maatwerk en integraal werken.

De ASD ziet graag dat bij het maken van nieuw beleid nadrukkelijk van buiten naar binnen wordt gewerkt: de inwoner moet centraal staan, niet de interne systeemlogica. Nu lijken vaak de (on)mogelijkheden van de gemeente zelf het vertrekpunt te zijn. Die werkwijze zou moeten worden omgedraaid. Beleidsontwikkeling in het sociaal domein moet naar onze mening beginnen bij de leefwereld van inwoners.

Ook in de uitvoering zou de cliënt centraal moeten staan. Ga bij elke situatie uit van de vragen: "Wat heeft deze inwoner nodig? Wat kan hij of zij zelf? Waar kan de gemeente ondersteunen?" en handel daarnaar. Maak de route die cliënten moeten doorlopen zo kort en efficiënt mogelijk en maak integraliteit tot speerpunt.

Dit betekent ook dat de bedoeling van wetten en regels voorop moet staan, niet alleen de letter ervan. Anders gezegd: minder regels, meer vertrouwen. Durf af te wijken van protocollen en gebruik discretionaire bevoegdheden wanneer dat nodig is om een inwoner goed te helpen. Geef

professionals de ruimte om binnen de geest van de wet naar oplossingen te zoeken die daadwerkelijk helpen.

Zo'n cultuurverandering vraagt bestuurlijke sturing, maar sluit aan bij de roep uit de samenleving om meer op vertrouwen te sturen en minder op wantrouwen. Dit vraagt op elk niveau om een positieve en mensgerichte benadering.

Veel hulpvragen passen bovendien niet netjes binnen één regeling of loket. Problemen van inwoners hangen vaak met elkaar samen. Daarom helpt het als de gemeente integraal werkt en de schotten tussen Wmo, jeugdzorg, participatie en andere wetten doorbreekt.

De 'brede intake' en het gedachtegoed van 'positieve gezondheid' bij BORIS (het Sociaal Team) zijn daarvan een goed voorbeeld en verdienen bredere toepassing. Het doel moet zijn dat inwoners niet van het kastje naar de muur worden gestuurd, maar één duidelijk aanspreekpunt hebben en snel een passende reactie op hun hulpvraag krijgen.

Inwonersparticipatie

De ASD ziet graag een coalitie die zich richt op het maken van afspraken over inwonersparticipatie in het sociaal domein, met heldere kaders, transparantie over de beïnvloedbaarheid van onderwerpen en terugkoppeling over wat met de inbreng van inwoners wordt gedaan. De nieuwe Participatieverordening kan hiervoor worden benut

Alle politieke partijen hebben in hun verkiezingsprogramma's het belang van inwonersparticipatie onderkend – niet alleen bij ruimtelijke projecten, maar juist ook in het sociaal domein. Het actief laten meedenken en co-creëren door inwoners vergroot het draagvlak en levert vaak praktische ideeën op die het beleid versterken.

In een open bestuurscultuur past het dat inwoners vroegtijdig worden betrokken bij plannen die hen raken. Daarbij zijn verschillende vormen mogelijk.

- Randon belangrijke sociale thema's kunnen inwonersgroepen incidenteel of structureel betrokken worden.
- Ook kan de gemeente inwoners die ervaring hebben met regelingen en instanties structureel inzetten als ervaringsdeskundigen. Zij weten uit eigen ervaring wat wel en niet werkt.
- Daarnaast verdienen burgerinitiatieven, zoals Kom Mee-eten, De Meije-tafels en de Huizen van Alles, waardering en ondersteuning.

De nieuwe Participatieverordening, die vóór 2027 moet worden opgesteld in het kader van de Wet Versterking Participatie, kan hiervoor een belangrijke basis vormen. De ASD vindt de aanbevelingen van de Groene Hart Rekenkamer aan de gemeente Bodegraven-Reeuwijk daarbij zeer waardevol, zeker als het gaat om communicatie met inwoners tijdens het gehele proces.

Participatie begint aan de voorkant van een traject. Definieer als gemeente duidelijke kaders en wees vanaf het begin transparant over hoeveel invloed inwoners kunnen hebben. Houd inwoners tijdens het proces actief op de hoogte en koppel achteraf terug wat er met hun inbreng is gedaan.

Daarbij betekent luisteren naar inwoners niet per se dat alles wordt overgenomen. Het gaat om een goed gesprek, waarin belangen openlijk worden afgewogen en ook wordt geluisterd naar 'stille stemmen'.

Samenwerking met maatschappelijke organisaties

De ASD ziet graag een coalitie die zich richt op het waarborgen van een volwassen en consistente subsidierelatie met onze maatschappelijke organisaties, als partners van een betrouwbare gemeente. Hierbij horen vaste accounthouders en tussentijdse evaluaties om te bezien of doelen worden of kunnen worden behaald.

Onze lokale en regionale maatschappelijke organisaties – van vrijwilligersinitiatieven tot professionele instellingen – zijn onmisbare partners bij het realiseren van sociaal beleid. Zij staan in direct contact met inwoners en dragen bij aan het bereiken van gemeentelijke doelen, vaak met subsidie van de gemeente.

De meeste politieke partijen benadrukken in hun programma's het belang van dit maatschappelijk middenveld en van een betrouwbare en voorspelbare gemeente richting deze partners. Daarom verdient de relatie met gesubsidieerde organisaties in de komende raadsperiode bijzondere aandacht.

Bij het verstrekken van subsidies zijn duidelijke afspraken nodig over de maatschappelijke doelen die worden nagestreefd. Daarbij is het belangrijk om tussentijds te toetsen of deze doelen ook daadwerkelijk worden behaald. Dit vraagt om een gemeente die organisaties als samenwerkingspartner ziet en samen met hen bijstuurt wanneer dat nodig is.

Daarbij is er verschil tussen vrijwilligersorganisaties en professionele organisaties. Voor professionele organisaties is meerjarige subsidie bijvoorbeeld belangrijk voor goed werkgeverschap en continuïteit.

De nieuwe Algemene Subsidieverordening (ASV) is bedoeld om de sociale basis te versterken, niet om daarop te bezuinigen. De invoering daarvan is echter niet goed verlopen. Een betrouwbare gemeente is daarbij essentieel. De doorstroming van ambtenaren in de afgelopen jaren heeft bovendien onrust en discontinuïteit veroorzaakt. Vaste accounthouders met duidelijke opdrachten zijn in dat opzicht onmisbaar.

Structureel doelgroepenbeleid

De ASD ziet graag een coalitie die zich richt op het structureel vormgeven van doelgroepenbeleid. Dit kan bijvoorbeeld door ambtenaren met een specifieke doelgroep in hun portefeuille op te nemen.

Het is de ASD bekend dat er officieel geen doelgroepenbeleid bestaat in onze gemeente. Wij denken bij doelgroepen bijvoorbeeld aan jongeren, ouderen, inwoners met een kleine beurs, migranten of inwoners met beperkte basisvaardigheden. De gemeente kiest ervoor om doelgroepen integraal, dus bij elk beleidsterrein, aan bod te laten komen. Maar gebeurt dat ook voldoende? De ASD vraagt zich dat af.

Doelgroepenbeleid vraagt naar onze mening om structurele aandacht en organisatorische inbedding. Mogelijk kan dit worden versterkt door ambtenaren met een specifieke doelgroep in hun (bredere) portefeuille aan te wijzen als ambtelijk 'ambassadeur'. Zij kunnen bij nieuwe beleidsontwikkeling vooraf de gevolgen voor een specifieke doelgroep toetsen en structureel contact onderhouden met deze groep. Het werken met persona's, ambassadeurs of rolmodellen kan daarbij helpen.

Met het verdwijnen van de 70+ gesprekken bij SAM rijst de vraag hoe de gemeente bij ouderen tijdig signalen opvangt over vragen om hulp en ondersteuning, of hoe kan worden voorkomen dat problemen verergeren. Deze gesprekken waren een waardevol middel om achter de voordeur te komen. Ouderenbeleid verdient daarom nadrukkelijk een plek binnen preventiebeleid.

Ook de wens van de vorige gemeenteraad om jongeren te laten meedenken over voorzieningen op het gebied van sport, vrije tijd, welzijn en cultuur heeft naar onze mening nog onvoldoende vorm gekregen. Wij denken soms dat dit lastig is omdat er geen middelbare scholen in onze gemeente zijn. Maar jongeren wonen hier wel en hebben positieve aandacht nodig.

Daarnaast is het de vraag hoe inwoners met een kleine beurs beter bereikt kunnen worden met de bestaande minimaregelingen. Wie wijst hen op deze voorzieningen en wie helpt hen om deze daadwerkelijk te benutten? Voor de meest kwetsbare inwoners blijft een gemeentelijk noodfonds een belangrijke financiële voorziening naast de Groene Hart Pas. Dit noodfonds is echter bij weinig mensen bekend.

Structurele aandacht voor doelgroepen helpt de gemeente om beleid en uitvoering beter af te stemmen op verschillende groepen inwoners. Dat maakt ondersteuning passender en beter bereikbaar.

Toegankelijke zorg en welzijn voor de meest kwetsbaren

De ASD ziet graag een coalitie die zich richt op de meest kwetsbare inwoners in onze gemeente, met weinig zelfregie. Deze inwoners vragen om een actieve benadering, zodat zij de stap naar hulp en ondersteuning zo laagdrempelig mogelijk kunnen zetten.

De ASD beseft dat niet iedereen zomaar hulp en ondersteuning vanuit de gemeente kan of hoeft te krijgen. Tegelijk vinden wij dat de meest kwetsbare mensen geholpen moeten worden. Denk bijvoorbeeld aan mensen met meerdere problemen, een beperkt netwerk en weinig grip op hun leven. Voor hen is zelfregie op korte termijn vaak niet haalbaar.

Juist deze inwoners vinden de weg naar de gemeente moeilijk, of willen niet altijd door de gemeente gevonden worden. Daarom is een actieve houding van de gemeente belangrijk, met een goed eerste contactmoment.

De volgende vragen zijn daarbij relevant.

- Zijn partners in de samenleving voldoende toegerust om inwoners door te verwijzen naar de juiste gemeentelijke hulp en ondersteuning, bijvoorbeeld via een warme overdracht? Denk aan huisartsen, scholen, kerken, SAM, Sport & Welzijn, Huizen van Alles, Vluchtelingenwerk, VOTA, het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG), woningcorporaties en andere partners.
- Is informatie van de gemeente goed vindbaar en is de website logisch doorzoekbaar?
- Kunnen inwoners met beperkte basisvaardigheden ook eenvoudig contact opnemen met de gemeente? Dat betekent niet alleen digitaal communiceren, maar ook telefonisch bereikbaar zijn en informatie aanbieden in begrijpelijke taal.
- Voelt een inwoner zich veilig genoeg om zijn of haar verhaal te vertellen bij het eerste contact? Dit vraagt om kennis en vaardigheden bij frontoffice-medewerkers.

Daarnaast is het belangrijk dat BORIS (het Sociaal Team) zichtbaar en bereikbaar is in alle kernen en wijken. Het eerste intakegesprek mag daarbij niet te lang op zich laten wachten.

Wanneer een formeel zorgtraject niet nodig blijkt, moet snel kunnen worden doorverwezen naar basisvoorzieningen of preventieve ondersteuning. Dat vraagt om een overzichtelijk en goed functionerend voorliggend veld, de sociale basis.

Het netwerk van Samen Gezond Bodegraven vormt een waardevolle sociale kaart om samenwerking en doorverwijzing verder te versterken. Een betere doorzoekbaarheid kan daarbij helpen, zowel voor inwoners als voor professionals.

Wethouder sociaal domein

De ASD ziet graag dat de nieuwe coalitie één wethouder benoemt voor de volle breedte van het sociaal domein.

Daarmee kan de integraliteit tussen verschillende portefeuilles beter worden bewaakt.

Het sociaal domein verdient, gezien het bovenstaande, één eigen wethouder. Zo kan integraal en in samenhang worden gekeken naar onderwerpen als Wmo, jeugdzorg, participatie, schuldhulpverlening en inburgering, maar ook naar preventie, welzijn en inwonersparticipatie.

Mocht dit organisatorisch niet mogelijk zijn, dan kan een coördinerend wethouder met duidelijke bestuurlijke bevoegdheden een alternatief zijn.

Tot slot

De manier waarop het sociaal domein in onze gemeente functioneert raakt direct aan de bestaanszekerheid en kwaliteit van leven van inwoners en kan qua impact niet worden onderschat.

De ASD realiseert zich dat onze aanbevelingen ambitieus zijn. Tegelijk zien wij dat ontwikkelingen in het sociaal domein al in deze richting gaan. Bovendien zijn er in onze gemeente veel organisaties, vrijwilligers en inwoners die zich hier graag voor willen inzetten. Deze bestaande infrastructuur kan worden benut.

De ASD denkt graag constructief mee bij de verdere uitwerking van deze onderwerpen en is uiteraard bereid om een nadere toelichting te geven.

Wij wensen u en de uwen veel wijsheid bij het uitvoeren van uw verantwoordelijke taak.

Met vriendelijke groet,

Marlou Min, voorzitter,
namens de Adviesraad Sociaal Domein Bodegraven-Reeuwijk